Надто справжній, щоб забути

Вони знали слова одне одного. Тепер мусять дізнатися правду

Laura Bellini

Надто справжній, щоб забути

Вони знали слова одне одного. Тепер мусять дізнатися правду

Laura Bellini

ROMANS

ISBN: 9788384904114

ALL-IN Rafał Płonkowski

ЗМІСТ

INTRO 4
Розділ 1 - Голос по той бік 12
Розділ 2 - Без анонімності 25
Розділ 3 - Усе, чого не чути 40
Розділ 4 - Не все можна записати 50
Розділ 5 - Право відмовити 63
Розділ 6 - Там, де закінчуються слова 75
Розділ 7 - По той бік поцілунку 87
Розділ 8 - Світло поза студією 99
Розділ 9 - Ціна одного голосу 111
Розділ 10 - Правда, вимовлена пошепки 123
Розділ 11 - Те, чого я насправді потребую 135
Розділ 12 - Дата, яку я не могла забути 148
Розділ 13 - Умови, яких я не прийму 159
Розділ 14 - Між тим, що я відчуваю, і тим, що знаю 169
Розділ 15 - Усе, що ти знав 180
Розділ 16 - Тиша, яку я обрала 193
Розділ 17 - Власним голосом 204
Розділ 18 - Без права на відповідь 214
Розділ 19 - По обидва боки правди 224
Розділ 20 - Надто справжній, щоб забути 235

INTRO

Уперше за три роки я збиралася зробити щось виключно для себе. Не радитися ні з ким щодо рішення, не пояснювати, чому варто ризикнути, і не залишати собі зручного шляху до відступу. У п’ятницю по обіді я стояла перед скляними дверима радіостудії в Бидгощі, притискаючи під пахвою ноутбук і папку з проєктом, який міг змінити моє професійне життя. У кишені пальта лежав телефон із повідомленням від чоловіка, якого я ніколи не зустрічала. Принаймні тоді я так думала.

За склом хтось налаштовував мікрофон. Червона лампочка над входом до апаратної не світилася, але з гучномовців у коридорі долинав уривок запису: жіночий голос розповідав про повернення додому, якого вже не існувало. Я зупинилася, почувши легке перевантаження наприкінці речення. За двадцять вісім років життя я навчилася не звертати уваги на багато речей, але неправильно налаштований компресор ігнорувати не могла.

— Ви на майстер-клас? — запитала адміністраторка.

— Сандра Врона. Монтаж звуку.

Жінка знайшла моє прізвище у списку й подала мені бейдж.

— Друга група. Зала в кінці коридору. Ведучий попросив перед початком завантажити матеріали на спільний диск.

— А якщо я волію показати їх особисто?

Адміністраторка усміхнулася з професійним терпінням.

— Тоді вам доведеться переконати ведучого.

Саме це я й збиралася зробити.

Я приїхала на шеститижневий курс зі створення радіовистав із власним документальним проєктом. Він мав робочу назву «Між реченнями» й складався з голосів людей, які роками підтримували близькі стосунки, жодного разу не бачивши своїх співрозмовників. Мене не цікавили інтернет-шахрайства чи сенсаційні історії. Я хотіла зрозуміти, що відбувається з людиною, коли чийсь голос або написані слова стають важливішими за фізичну присутність.

Тема була невипадковою.

Майже два роки я листувалася з кимось, хто в мережі користувався псевдонімом Північ. Ми познайомилися на невеликому форумі, присвяченому радіовиставам, під час дискусії про фінал однієї передачі. Я вважала, що героїня повинна піти. Він стверджував, що інколи сміливість полягає в тому, щоб залишитися. Ми сперечалися три вечори, перш ніж він визнав, що мої аргументи кращі.

Відтоді ми спілкувалися майже щодня.

Ми не знали прізвищ одне одного, професій чи точних адрес. Він знав, що я живу в Бидгощі й працюю зі звуком. Я знала, що він пише й часто подорожує. Фотографіями ми не обмінювалися. Спочатку це здавалося мені грою, а потім стало правилом, яке ніхто з нас не хотів порушувати.

Йому я могла зізнатися, що боюся посередності. Що часом відкидаю чужу допомогу ще до того, як хтось устигне її запропонувати, бо не хочу знову почути, що без чиєїсь підтримки мало чого досягну. Північ не відповідав

словами розради. Він ставив запитання, яких мені хотілося уникнути.

Напередодні ввечері він написав:

Якщо ти справді хочеш зробити цей проєкт, перестань чекати, поки хтось вирішить, що ти готова.

Я відповіла йому лише вранці.

Сьогодні їду боротися за власну радіовиставу. Не питай куди. Не хочу наврочити.

Не питатиму. Але коли повернешся, хочу почути, що ти не віддала нікому права на власну історію.

Тепер, стоячи в коридорі радіостудії, я ще раз перечитала це повідомлення. Усміхнулася, попри хвилювання. Північ мав нестерпний талант формулювати речення, які залишалися зі мною довше, ніж мали б.

Я сховала телефон і зайшла до зали.

За довгим столом сиділо з десяток людей. На стіні висів екран із розкладом занять, поруч стояла станція для прослуховування. Я впізнала двох звукорежисерок із місцевих радіостанцій і продюсера, з яким колись працювала. Коротко привіталася й обрала місце ближче до виходу.

— Сандро? — пролунав знайомий голос.

Я обернулася. Біля дверей стояла Магда, координаторка майстер-класу.

— Я думала, ти відмовилася.

— Чому?

— Ти не надіслала згоду на надання доступу до матеріалів.

— Бо в такому вигляді я її не підпишу.

Магда зітхнула.

— Я знала, що з тобою будуть проблеми.

— Можемо назвати це турботою про авторські права.

— Можемо. Але Еміль має затвердити твій проєкт.

Я насупилася.

— Еміль?

— Ярош. Автор радіовистав. Веде драматургічну частину й обирає проєкти для фінальної презентації.

Я знала його прізвище. Слухала кілька його робіт, зокрема одну, фінал якої вважала блискучим, хоча ніколи не зізналася б у цьому публічно. Він славився стриманими діалогами й умінням перетворити звичайну тишу на найважливіший момент сцени.

— А якщо я не погоджуся на спільну ліцензію? — запитала я.

— Поговори з ним. Починаємо за десять хвилин.

Магда пішла, залишивши мене з неприємним відчуттям, що мій ретельно підготовлений план доведеться захищати вже на самому старті.

Я відкрила ноутбук. На екрані з’явився проєкт монтажної сесії з кількома десятками доріжок, записами подихів, кроків і голосів. Я пересунула курсор до останньої сцени. Літня жінка розповідала в ній про чоловіка, з яким листувалася сорок років. Вони жодного разу не зустрілися. Коли він помер, вона успадкувала від нього коробку листів.

Цей запис мав стати серцем моєї радіовистави.

— Цікаве місце для тиші.

Чоловік, що стояв біля мого стільця, вказав на фрагмент доріжки, де я залишила майже сім секунд без жодного звуку.

Я підняла голову.

Йому було трохи за тридцять, він мав темне волосся, підкочені рукави графітової сорочки й обличчя людини, яка рідко говорить щось лише заради того, щоб заповнити паузу. В одній руці тримав чашку кави, другою невимушено спирався на спинку сусіднього стільця.

— Це не порожнє місце, — відповіла я. — Там героїня ухвалює рішення.

— Без слів?

— Не всі рішення треба вимовляти вголос.

Він подивився на мене з цікавістю, у якій було більше уважності, ніж ввічливості.

— А звідки слухачеві знати, що запис просто не обірвався?

— Якщо я добре розповіла попередні п’ять хвилин, він знатиме.

На його губах з’явилася ледь помітна усмішка.

— Сміливе припущення.

— Я віддаю перевагу сміливим припущенням перед необхідністю пояснювати все по три рази.

Кілька секунд ми дивилися одне на одного. Він не відвів погляду, але й не намагався зайняти більше простору, ніж я йому дозволяла. Я помітила маленький шрам біля його брови й те, як він слухав мою відповідь, ніби справді обмірковував її сенс.

— Еміль Ярош, — представився він.

Я підвелася.

— Сандра Врона.

Він потиснув мені руку. Його долоня була теплою, а потиск — упевненим, без показової самовпевненості.

— Я бачив назву вашого проєкту у списку. Із задоволенням послухаю його повністю.

— За умови, що ви не намагатиметеся виправити мені фінал.

Він тихо засміявся.

— Не обіцяю.

Хтось покликав його з апаратної. Він повернув голову, коротко відповів: «Зараз» — і ще мить залишався біля мого місця.

— Одне запитання, пані Сандро. Чому саме люди, які ніколи не зустрічалися?

Я завагалася. Могла дати заздалегідь підготовлену відповідь про інтимність цифрової комунікації, але щось у його погляді змусило б її прозвучати фальшиво.

— Бо іноді легше сказати правду тому, хто не знає, як ми виглядаємо.

Еміль посерйознішав.

— А коли вже знає?

Я не одразу знайшла відповідь.

— Тоді починається складніша частина, — сказала нарешті.

Він кивнув, ніби почув щось важливе, й рушив до апаратної.

Крізь скляні двері я бачила, як він розмовляє зі звукорежисером. Зняв годинник, поклав його біля консолі й нахилився над екраном. Він здавався людиною, цілковито зосередженою на тому, що робить. Ця впевненість у рухах діяла на мене сильніше, ніж я була готова визнати.

Телефон завібрував.

Північ: Ну як? Тобі вдалося дістатися туди, не втікши в останню мить?

Я подивилася на повідомлення, здивована його влучністю.

Сандра: Дісталася. Щойно познайомилася з чоловіком, який, імовірно, намагатиметься зіпсувати мені фінал.

Відповідь прийшла за кільканадцять секунд.

Північ: Може, він лише хоче перевірити, чи ти справді знаєш, чому обрала саме такий.

Я підняла очі.

За склом Еміль Ярош поклав телефон екраном донизу. Потім подивився в бік зали. Наші погляди зустрілися крізь два шари скла й кілька метрів коридору.

У мене не було жодних причин пов'язувати ці дві події. Люди цілий день читають повідомлення й відкладають телефони. І все ж якусь мить я не могла відвести від нього погляду.

На екрані мого телефона з'явилося ще одне речення.

Північ: Тільки не дозволяй йому вирішувати за тебе.

Цього разу я не відповіла.

Я дивилася на чоловіка за склом, який саме повернувся до консолі, й думала, чому голос людини, з

якою я познайомилася кілька хвилин тому, здався мені дивно близьким.

І чому вперше за довгий час мені захотілося, щоб хтось, хто знав мої найправдивіші слова, наважився пізнати й мене.

Розділ 1 - Голос по той бік

Майстер-клас розпочався з того, що я ненавиділа навіть більше за погано змонтовані діалоги: із представлення перед групою людей, які вдавали, ніби запам'ятовують чужі імена. Кожен мав розповісти, чим займається і чому приїхав до Бидгоща. Я сиділа скраю довгого столу, крутила між пальцями бейдж і слухала історії про професійні амбіції, творчість та потребу шукати нові форми самовираження. Усі говорили так, ніби заздалегідь репетирували свої виступи перед дзеркалом. Я теж підготувала три речення, але після розмови з Емілем Ярошем втратила будь-яке бажання щось декламувати.

Ведучий став біля екрана й вимкнув презентацію. Без неї він виглядав менш офіційно, а відтак ще цікавіше. Йому було тридцять чотири роки, як я раніше прочитала в його професійній біографії, і він мав ту невимушеність, яка зазвичай з'являється в людей лише тоді, коли вони перестають усім доводити власну цінність. Він не намагався справити враження. Коли один з учасників кілька хвилин розповідав про свої досягнення, Еміль терпляче слухав, а потім запитав, яку історію той чоловік насправді хотів би розповісти.

Запала тиша.

— Саме тому ми тут, — сказав Еміль. — Мене не цікавить, наскільки добре ви вмієте розповідати про свої проєкти. Мене цікавить, чи здатні ви зробити так, щоб хтось захотів їх вислухати.

Коли настала моя черга, я підвелася без нотаток.

— Сандра Врона. Займаюся монтажем звуку. Працюю переважно над репортажами й короткими документальними формами. Я привезла проєкт про стосунки, які існують виключно завдяки словам. Хочу реалізувати його, не приписуючи героям емоцій, яких вони не висловлювали.

Еміль сперся на стіл.

— А якщо емоції важливіші за вимовлені слова?

— Тоді треба навчитися слухати тишу.

Кілька людей повернули голови в мій бік. Еміль ледь помітно усміхнувся.

— Починаю підозрювати, що нам добре працюватиметься разом.

— Це залежить від визначення хорошої співпраці.

— Ми до цього ще повернемося.

Я сіла, відчуваючи тривожне задоволення. Не тому, що мені вдалося привернути його увагу. Радше тому, що він не знехтував моєю відповіддю. За останні роки я зустрічала надто багато людей, які вважали монтажерку людиною, що лише прибирає шуми, а не співтворчинею історії. Еміль справляв враження чоловіка, який розумів різницю.

Після організаційної частини Магда роздала розклад. Майстер-клас передбачав шість тижнів командної роботи, драматургічні консультації та фінальну презентацію перед представниками кількох радіостанцій і незалежних продюсерів. Три відібрані радіовистави отримували можливість подальшого розвитку в межах партнерської програми. Ефіру ніхто не гарантував, але для мене це був шанс нарешті вийти з тіні чужих прізвищ.

Проблема виникла під час обговорення правил.

— Матеріали, використані в презентації, необхідно надати організатору в обсязі, потрібному для показів та оцінювання проєкту, — сказала Магда. — Детальні згоди підписуємо перед початком виробничої роботи.

Я підняла руку.

— А якщо автор має власні договори з людьми, яких записував, і не може передати ці права?

— Такі випадки розглядаємо індивідуально.

— У формулярі я не побачила такої можливості.

Еміль поглянув на мене поверх роздрукованого розкладу.

— Поговоримо після занять.

— Я воліла б зараз, щоб усі знали правила.

Якусь мить він мовчки дивився на мене. Ображеним не виглядав.

— Гаразд. Організатору потрібна обмежена згода на презентацію, а не право розпоряджатися всім твором. Формуляр справді сформульований надто широко. Я попрошу підготувати виправлену версію.

Я не очікувала такої швидкої поступки. Власне, уже підготувала кілька аргументів, а тепер не мала нагоди їх використати.

— Дякую, — сказала я.

— Не дякуйте за те, що має бути очевидним.

У його голосі не було іронії. Це речення запам'яталося мені краще за всю попередню презентацію.

Перед перервою учасники мали відтворити уривки своїх проєктів. Мій обрали третім. Коли з гучномовців

полинув голос літньої жінки, я перестала спостерігати за залою. Я знала кожне її вагання й кожен скрип стільця. Провела над цим записом стільки годин, що могла відтворити його в пам'яті без навушників.

Жінка розповідала про останнього листа від чоловіка, якого кохала на відстані. Вона сказала, що знала, як він розставляв коми, але так ніколи й не дізналася, який вигляд він мав, коли сміявся.

Потім наставала тиша.

Сім секунд.

Ніхто не ворухнувся.

Коли запис закінчився, Еміль не відразу ввімкнув світло.

— Ця тиша справжня? — запитав він.

— Так. Я її не скорочувала.

— Добре.

Лише одне слово. І все ж у ньому я почула визнання, якого давно потребувала.

За мить він увімкнув світло.

— У мене є зауваження до побудови історії. Слухач майже весь час знайомиться лише з одним боком цих стосунків. Я не знаю, ким був чоловік, якого вже немає. І не знаю, чи авторка насправді хоче, щоб я його пізнав.

— Бо ця історія належить жінці, яка залишилася, — відповіла я.

— Звичайно. Але якщо ти розповідаєш про двох людей, не можеш удавати, що друга людина існує виключно в уяві першої.

Це було розумно. Саме тому мене так роздратувало.

— Я не збираюся вигадувати йому голос.

— Я не прошу вигадувати. Прошу перевірити, чи відсутність голосу є твоїм художнім рішенням, чи зручним способом обійти складне запитання.

Я уважно подивилася на нього.

— Ви завжди так розмовляєте з людьми?

— Як саме?

— Ніби знаєте відповідь, але хочете, щоб вони самі до неї дійшли.

На коротку мить його обличчя набуло виразу, який було важко прочитати.

— Я не завжди знаю відповідь, пані Сандро.

Ми не продовжили розмову. Магда оголосила перерву, а я вийшла в коридор із відчуттям, що хтось щойно торкнувся найслабшого місця мого проєкту.

Біля кавового автомата я дістала телефон. На екрані чекало повідомлення від Півночі.

Як минуло перше зіткнення?

Сандра: Натрапила на чоловіка, який вважає, що знає мою історію краще за мене.

Північ: Може, він побачив у ній щось, чого ти поки не хочеш бачити.

Я стиснула губи.

Сандра: Ти завжди мусиш захищати іншу сторону?

Північ: Тільки тоді, коли перша винятково вперта.

Я похитала головою. Він знав мене надто добре. Знав, що коли я вживаю слово «завжди», мені зазвичай починає бракувати аргументів.

— Автомат ковтає монети, — озвався хтось за моєю спиною.

За кілька кроків стояв Еміль із власним горнятком у руці.

— Може, він намагається обмежити споживання кофеїну, — відповіла я.

— Тоді він відповідальніший за більшість людей у цій будівлі.

Він підійшов до автомата й натиснув кнопку, якої я раніше не помітила. Машина видала протестувальний звук, а потім запрацювала нормально.

— Не все треба виправляти силою, — сказав він.

— Запам'ятаю. Знадобиться під час наших консультацій.

Він засміявся. Зблизька я помітила світліші пасма в його темному волоссі й невелику зморшку, що з'являлася біля лівого ока. Від нього пахло кавою та чимось свіжим, можливо, кедром. Я помічала ці подробиці з дратівливою точністю.

— Можу дещо запропонувати щодо вашого проєкту? — запитав він.

— Можете спробувати.

— Залишмо поки структуру. Я хотів би, щоб ви відтворили перші п'ять хвилин без музики й без атмосферного звукового тла. Лише голос.

— Чому?

— Бо хочу почути, що там уже є, перш ніж ми почнемо щось додавати.

Цього разу я не знайшла причини заперечувати.

Коли ми поверталися до зали, телефон знову завібрував.

Північ: І пам’ятай, що іноді найчесніша відповідь — визнати, що ти чогось іще не знаєш.

Я перечитала речення двічі.

Еміль зупинився біля дверей.

— Усе гаразд?

— Так. Хтось щойно дає мені непрохані поради.

— Хороші?

— На жаль.

Він усміхнувся, але відразу посерйознішав.

— Остерігайтеся людей, які завжди знають, що вам слід робити.

— Чому?

— Бо навіть якщо іноді вони мають рацію, легко сплутати їхню впевненість із власною.

Це прозвучало настільки знайомо, що на мить я не знайшла відповіді.

Справжнє протистояння відбулося годиною пізніше, коли Еміль запросив мене до маленької апаратної на індивідуальну консультацію. У приміщенні стояли два крісла, мікшерний пульт і було величезне вікно з видом на студію звукозапису. Ми сіли поруч, зберігаючи належну відстань, але простір однаково раптом здався меншим.

Еміль відкрив файл мого проєкту.

— Хочу запропонувати зміну в способі подачі історії.

— А я хочу зберегти контроль над матеріалом.

— Одне не виключає іншого.

— Залежить від того, що ви пропонуєте.

Він пересунув позначку на екрані до фрагмента, де героїня згадувала перше отримане повідомлення.

— Я хотів би, щоб перед фіналом слухач почув кілька справжніх листів. Не як реконструкцію діалогів, а як окремий шар оповіді. Ми могли б використати архівні записи їхнього читання, якщо вони існують, або підготувати читання з чітким зазначенням, що це інтерпретація.

— У мене немає дозволу на публікацію приватного листування.

— Знаю. Тому й говорю про можливість, а не про готове рішення.

— А якщо жінка відмовиться?

— Тоді знайдемо інший шлях. Але мусимо її запитати.

Я повернулася до нього.

— Я не тиснутиму на неї лише тому, що фінальній комісії потрібна сильніша кінцівка.

Еміль теж повернувся. Нас розділяла відстань трохи більша за ширину підлокітників.

— Я не хочу сильнішої кінцівки для комісії. Я хочу чеснішої історії. Це різні речі.

— Чеснішої для кого?

— Для слухача. І для твоєї героїні.

Уперше того дня він перейшов на «ти». Я помітила це відразу. Не стала його виправляти.

— Якщо я маю ухвалити таке рішення, мені потрібна впевненість, що ніхто не використає мій матеріал без моєї згоди.

— Даю тобі слово.

— Самого слова замало.

Він замовк. Не образився й не намагався переконати мене ще одним аргументом. Просто закрив файл і прибрав руки з клавіатури.

— Тоді зафіксуймо правила письмово.

Лише тоді я по-справжньому почала його слухати.

Під час розмови на моніторі з'явилося сповіщення з комунікаційної платформи, якою я сама користувалася багато років. Значок був характерний: маленький білий мікрофон на темно-синьому тлі. Еміль швидко закрив повідомлення. У мене не було причин цікавитися його приватним листуванням, але застосунок я впізнала.

— Ти теж користуєшся «Голосом після роботи»? — запитала я.

Він завмер на частку секунди.

— Іноді.

— Я думала, усі професіонали давно перейшли кудись інде.

— Дехто любить старі місця.

— Я теж.

Я усміхнулася, згадуючи першу суперечку з Північчю.

— Колись я посварилася там із кимось через фінал однієї радіовистави. Він вважав, що героїня повинна залишитися.

Еміль відповів не відразу.

— А ти?

— Що вона повинна піти.

— І хто переміг?

— Я. Звичайно.

Він відкинув голову, ніби намагався стримати сміх.

— Авжеж.

У його тоні було щось настільки знайоме, що я замовкла.

— Яким псевдонімом ти користуєшся? — запитала я.

Він поглянув на екран.

— Чому питаєш?

— Із цікавості.

— А ти?

Два роки я оберігала цю частину свого життя від сторонніх. Не планувала відкривати її чоловікові, якого знала лише кілька годин. І все ж раптом захотіла перевірити власну підозру.

— Маяк.

Еміль повільно підвів очі.

Запала тиша, не схожа на жодну з тих, які ми досі разом аналізували.

— Маяк, — повторив він.

— Знаєш?

Замість відповіді він дістав телефон. Якусь мить дивився на екран, а потім поклав пристрій між нами так, щоб я могла побачити відкриту розмову.

Угорі стояв мій псевдонім.

Маяк.

Нижче — останнє повідомлення, яке я надіслала Півночі.

Ти завжди мусиш захищати іншу сторону?

Мені здалося, ніби хтось раптом вимкнув звук у всьому приміщенні.

— Ні, — сказала я.

Еміль не ворухнувся.

— Сандро...

— Ні. Це неможливо.

За два роки я десятки разів уявляла людину по той бік екрана. Але ніколи не бачила її в добре скроєній графітовій сорочці, поруч зі мною біля радіопульта.

— Північ? — запитала я майже пошепки.

Він кивнув.

Уважно дивився на мене, ніби чекав реакції, якої не міг передбачити.

— Це справді ти?

— Так.

Я коротко засміялася, радше від недовіри, ніж від веселощів.

— Ми майже щодня розмовляємо вже два роки, а ти пів дня критикував мій проєкт?

— Я не знав, що ти так це сприймеш.

— А як я мала сприйняти?

— Як розмову двох людей, які не завжди погоджуються одне з одним.

Це було саме те, що сказав би Північ.

Раптом я пригадала всі наші нічні розмови. Речення, надіслані о другій ночі. Зізнання, яких ніколи не вимовляла вголос. Миті, коли писала йому про самотність, а він не намагався негайно її виправити.

Тепер цей чоловік сидів поруч. Я могла бачити його руки, чути дихання, помічати напруження в лінії щелепи.

— Коли ти здогадався? — запитала я.

Еміль завагався.

— Твої слова про вміння слухати тишу... Потім ти згадала форум.

— Тобто сьогодні?

— Сандро, нам обом потрібно багато чого осмислити.

Він не відповів прямо. Тоді я вирішила, що він теж намагається впорядкувати власні думки.

— Чому ти нічого не сказав раніше?

— Хотів переконатися, що це справді ти.

Це прозвучало не зовсім переконливо, але ситуація була надто незвичайною, щоб я почала його допитувати.

Якусь мить ми обоє мовчали.

— Знаєш, що найгірше? — запитала я нарешті.

— Що?

— Що два роки я уявляла твій голос. А тепер доведеться все виправляти.

Він повільно усміхнувся.

— Він дуже відрізняється від того, який ти уявляла?

Я подивилася на нього. Теплий, трохи хриплуватий голос, який я слухала від початку майстер-класу, раптом набув зовсім іншого значення.

— Поки не знаю, — зізналася я.

Еміль відсунув телефон.

— Ми можемо й далі розмовляти так, як раніше.

— Не можемо.

Його усмішка зникла.

— Чому?

— Бо раніше ти не знав, як я виглядаю, коли ти щось від мене приховуєш. А тепер я це бачитиму.

Я сказала це напівжартома. Тоді ще не знала, наскільки правдивими виявляться ці слова.

Розділ 2 - Без анонімності

У понеділок уранці я знайшла у своїй поштовій скриньці повідомлення від Еміля Яроша. Не від Півночі. Від чоловіка, чиє прізвище стояло в підписі службового листа поруч із номером телефону та назвою студії.

Тема листа була: «Між реченнями — пропозиція правил співпраці».

Я відкрила вкладення, ще не встигнувши зняти пальто. Документ складався з чотирьох сторінок. Еміль детально розписав обсяг консультацій, графік, спосіб надання доступу до записів і процедуру затвердження змін. Найважливіше речення містилося на початку: права на вихідні матеріали та остаточну авторську версію залишалися за мною. Організатор отримував лише обмежену згоду на використання вибраних фрагментів під час майстер-класу й фінальної презентації.

Я прочитала це двічі.

У п’ятницю, після відкриття нашого інтернет-знайомства, ми розійшлися в настільки незручній атмосфері, що до пізнього вечора я не могла визначити, чи мені смішно, соромно, чи я злюся. За вихідні ми обмінялися лише кількома повідомленнями. Ніхто з нас не знав, як тепер писати іншому, коли анонімність, яка дозволяла нам говорити майже все, раптом перестала існувати.

Тепер Еміль надіслав документ, який доводив, що поставився до моїх побоювань серйозно.

У ньому не було жодних особистих зауважень.

Я коротко відповіла: